

Т.М. Седойкіна

Давальний відмінок

Харків
2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"

Т.М. Сєдойкіна

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК

Методичні вказівки з української мови
для самостійної роботи іноземних студентів

Затверджено
редакційно-видавницькою
радою університету,
протокол № 1 від 28.01.2022 р.

Харків
НТУ "ХПІ"
2022

Давальний відмінок: Методичні вказівки з української мови для самостійної роботи іноземних студентів / Укладач Т.М. Сєдойкіна. – Харків: Цифра Принт, 2022. – 34 с.

Укладач *Т.М. Сєдойкіна*

Рецензент: *доцент, канд. філол. наук О.М. Кримець*

Кафедра гуманітарних наук

ВСТУП

Методичні вказівки "Давальний відмінок" адресовані студентам-іноземцям факультетів довузівської підготовки та 1 курсу основних факультетів, а також слухачам мовних курсів.

У методичних вказівках подано навчальні матеріали для самостійної роботи з дисципліни "Українська мова як іноземна".

Мета даних методичних вказівок: дати уявлення про іменники, займенники, прикметники у давальному відмінку, поглибити знання студентів у засвоєнні даної граматики, сформувати навички використання форм давального відмінку в діалогах і монологічних висловлюваннях.

Методичні вказівки складаються з 9 розділів. У кожному розділі подано новий граматичний матеріал, що потім закріплюється у вправах. Граматичні вправи спрямовані на вироблення навичок правильної побудови та використання лексико-граматичних конструкцій у різних комунікативних ситуаціях.

Методичні вказівки можуть бути використані для отримання і закріплення максимального обсягу інформації під час самостійної роботи іноземних студентів, а також на уроках української мови.

РОЗДІЛ 1

ЗНАЧЕННЯ ДАВАЛЬНОГО ВІДМІНКА

1. Адресат.	Я часто надсилаю листи другу. Максим допоміг Ганні. Зателефонуй мені завтра.
2. Вік.	Віктору 18 років. Мені 21 рік.
3. Стан.	Студенту погано. Нам було весело на вечірці.

Дієслова, що керують давальним відмінком

Давальний відмінок		
давати – дати	<i>що? кому?</i>	Марина дала мені ручку.
віддавати – віддати	<i>що? кому?</i>	Олег віддав словник Сергію.
дарувати – подарувати	<i>що? кому?</i>	Антон подарував квіти подрузі.
допомагати – допомогти	<i>кому? що (з)робити?</i>	Донька допомагає матері прибирати кімнату.
купувати – купити	<i>що? кому?</i>	Я купив подарунок сестрі.
показувати – показати	<i>що? кому?</i>	Гід показав місто туристам.
говорити – сказати	<i>кому?</i>	Він сказав мені "Дякую!"
казати	<i>кому?</i>	Син казав батьку про проблеми.
телефонувати – зателефонувати	<i>кому?</i>	Донька часто телефонує батькам.
дзвонити – подзвонити	<i>кому?</i>	Подзвони мені завтра.

розповідати – розповісти	<i>кому?</i>	Декан розповідає студентам про навчання в університеті.
пояснювати – пояснити	<i>кому?</i>	Викладач пояснив нам нову граматику.
відповідати – відповісти	<i>кому?</i>	Студенти відповідають професору.
готувати – приготувати	<i>що? кому?</i>	Дружина готує чоловіку вечерю.
надсилати – надіслати	<i>що? кому?</i>	Брат надіслав мені повідомлення.
писати – написати	<i>що? кому?</i>	Я іноді пишу листи друзям.
викладати	<i>що? кому?</i>	Він викладає фізику іноземцям.
радити – порадити	<i>кому?</i>	Друг порадив мені подивитися цей фільм.
обіцяти – пообіцяти	<i>кому? що (з)робити?</i>	Я пообіцяв батькові добре вчитися.
дозволяти – дозволити	<i>кому? що (з)робити?</i>	Дозвольте мені запитати!
забороняти – заборонити	<i>кому? що (з)робити?</i>	Викладач забороняє студенту говорити по телефону на уроці.
приносити – принести	<i>що? кому?</i>	Катерина принесла ліки бабусі.
дякувати – подякувати	<i>кому?</i>	Дякую вам за все!

РОЗДІЛ 2

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК ІМЕННИКІВ. ОДНИНА

Відміна	Н.в.	Д.в.	Закінчення
	<i>Хто? Що?</i>	<i>Кому? Чому?</i>	
I відміна	мама А	мама І	-І
	площа А	площа І	-І
	вулиця Я	вулиця І	-І
	сім'я Я	сім'я І	-І
II відміна	будинок	будинку У	-У
	брат	брата У	-У(ОВІ)
	батько О	батьку У	-У(ОВІ)
	товариш	товаришу У	-У(ЕВІ)
	селище Е	селищу У	-У
	мор Е	мору Ю	-Ю
	місце Е	місцю Ю	-Ю
	учитель Ь	учителю Ю	-Ю(ЕВІ)
	геро Й	герою Ю	-Ю(ЄВІ)
	завдання Я	завданню Ю	-Ю
край Й	краю Ю	-Ю	
III відміна	річ	речі	-І
	вість Ь	вісті	
	АЛЕ		
	мати И	матері	матері
IV відміна	ім'я Я	імені	(ен)-І
	хлоп'я Я	хлоп'яти И	(ят)-І
	лоша А	лошати И	(ат)-І

Запам'ятайте!

доч**К**а – доч**Ц**і
подру**Г**а – подру**З**і

Завдання 1. Слова в дужках напишіть у правильній формі.

1. Я часто пишу листи ... (батько й мати).
2. Він розповідає свої новини ... (друг).

3. Студенти відповідають на уроці ... (викладач).
4. Студент дав підручник ... (студентка).
5. Викладач пояснює завдання ... (Антон та Сергій).
6. Декан радить не пропускати заняття ... (Надія та Максим).
7. Ти купуєш подарунок ... (подруга).
8. Я давав свій словник ... (Батухан).
9. Вчора я телефонував ... (дядько).
10. Я купив ліки ... (дідусь і бабуся).

Завдання 2. Дайте відповіді на питання.

1. Кому ви обіцяли часто писати? (брат)
2. Кому ви обіцяли добре вчитися? (батько)
3. Кому Олена допомагає вивчати українську мову? (Омар)
4. Кому ваша сестра допомагає готувати обід? (мати)
5. Кому Том допомагає прибирати? (Катерина)
6. Кому лікар не дозволяє палити? (пацієнт)
7. Кому викладач забороняє розмовляти по телефону? (студент)
8. Кому декан не дозволяє запізнюватися? (студентка)
9. Кому ви радите дивитися новини? (Віктор)
10. Кому директор радить виконати цю роботу? (інженер)

Завдання 3. Дайте відповіді на питання.

1. Кому ви порадили купити книгу? (сестра)
2. Кому подобається отримувати подарунки? (брат)
3. Кому студенти показали завдання? (професор)
4. Кому ви дали ключі? (приятель)
5. Кому син пообіцяв купити продукти? (мати)
6. Кому хлопець допоміг? (бабуся)
7. Кому батьки дозволили гуляти до вечора? (донька)
8. Кому люди розповідають про свої хвороби? (лікар)

9. Кому сподобався новий автомобіль? (товариш)

10. Кому ви надіслали нові фотографії? (друг)

РОЗДІЛ 3

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК ІМЕННИКІВ. МНОЖИНА

Н.в.	Д.в.	Закінчення
<i>Хто? Що?</i>	<i>Кому? Чому?</i>	
батьки	батьк АМ	-АМ
брати	брат АМ	-АМ
товариш	книг АМ	-АМ
сестри	сестр АМ	-АМ
книги	товариш АМ	-АМ
герої	геро ЯМ	-ЯМ
учителі	учител ЯМ	-ЯМ
міст А	міст АМ	-АМ
ночі	ноч АМ	-АМ
віст І	віст ЯМ	-ЯМ
сім'ї	сім' ЯМ	-ЯМ
аудиторії	аудиторі ЯМ	-ЯМ

Завдання 1. Дайте відповіді на питання.

1. Кому ти допомагаєш вчитися? (брати)

2. Кому батько купив фрукти? (доньки)

3. Кому ти розповів новини? (друзі)

4. Кому лікар дав ліки? (пацієнти)

5. Кому ви надіслали листи? (тітки)

8. Кому дівчата готують їсти? (хлопці)

9. Кому ви зателефонували? (батьки)

10. Кому ви завжди говорите правду? (товариші)

Завдання 2. Закінчить фрази. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. Вчитель повідомив оцінки ... (студенти).
2. Тато подарував подарунки ... (сини).
3. Дідусь пообіцяв зіграти у футбол ... (онуки).
4. Віталій запропонував піти у кіно ... (друзі).
5. Мати купила нові сукні ... (доньки).
6. Я надіслав листа ... (батьки).
7. Він завжди дарує шоколад ... (подруги).
8. Після занять я покажу свою кімнату ... (сусіди).
9. Директор подякував ... (колеги).

РОЗДІЛ 4

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК ЗАЙМЕННИКІВ

Давальний відмінок особових займенників

Н.в.	Д.в.
я	мені
ти	тобі
він	йому
воно	
вона	їй
ми	нам
ви	вам
вони	їм

Завдання 1. Поставте займенники у правильній формі.

1. Приходь до мене в гості, я покажу ... (ти) новий телефон.
2. Прийдіть завтра в університет, викладач дасть ... (ви) завдання.
3. Скажи ... (я) правду.
4. Дівчина пообіцяла ... (вони), що вступить до інституту.

5. Друг розповів ... (ми) про свій відпочинок.
6. Наступного року батько купить ... (ти) новий велосипед.
7. Подруга зателефонувала ... (вона) і сказала, що запізнюється.
8. Студент подякував ... (вони) за допомогу.
9. Брат дав ... (він) старий велосипед.

Завдання 2. Вставте особові займенники у правильній формі.

1. Юрій знає, що сьогодні будуть збори? Ти говорив ... про це?
2. Ганна йде на виставку? Ти телефонував ...?
3. Батьки знають про твої справи? Ти писав ... про це?
4. Друзі знають, де ти живеш? Ти давав ... свою адресу?
5. Це мій друг. Я завжди розповідаю ... про своє навчання.
6. Це наша викладачка. Щодня ми показуємо ... наше домашнє завдання.
7. Ми вивчаємо українську мову. Щодня викладач пояснює ... граматику.
8. Ви вивчаєте фізику? Хто допомагає ...?
9. Ти вже знаєш про екскурсію? Хто ... про це казав?

Давальний відмінок присвійних займенників

Відмінок	Чоловічий рід	Середній рід	Жіночий рід	Множина
Н.в.	мій, наш, їхній	моє, наше, їхнє	моя, наша, їхня	мої, наші, їхні
Д.в.	моєму, нашому, їхньому		моїй, нашій, їхній	моїм, нашим, їхнім

Зверніть увагу!

1. Займенники **ТВІЙ, СВІЙ** відмінюються, як **МІЙ**.
2. Займенник **ВАШ** відмінюється, як **НАШ**.
3. Займенники **ЙОГО, ЇЇ** не змінюються.

Завдання 3. Поставте займенники у правильній формі.

1. (Моя) ... бабусі.
2. (Мій)... другу.
3. (Твоя) ... сестрі.
4. (Твій) ... викладачу.
5. (Його)... племінниці.
6. (Її) ... дитині.
7. (Наш)...брату.
8. (Ваша) ... викладачці.
9. (Наша)... тітці.
10. (Ваш) ... лікарю.
11. (Їхній) ... спортсмену.
12. (Їхня)... сестрі.

Завдання 4. Пишіть подані словосполучення у давальному відмінку однини.

1. Мій перукар.
2. Твій приятель.
3. Твоя дружина.
4. Її чоловік.
5. Моя лікарка.
6. Його товариш.
7. Їхня тітка.
8. Наш водій.
9. Ваш брат.
10. Наш секретар.
11. Ваша подруга.
12. Їхній працівник.

Давальний відмінок вказівних займенників

Відмінок	Чоловічий рід	Середній рід	Жіночий рід	Множина
Н.в.	цей, той	це, те	ця, та	ці, ті
Д.в.	цьому, тому		цій, тій	цим, тим

Завдання 5. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. Дідусь подарував книгу ... (своя онука).
2. Світлана дала журнал ... (ваш брат).
3. Мама купила нову сукню ... (моя сестра).
4. Я пообіцяв допомогти ... (його мама).
5. Батько купив комп'ютер ... (твоя донька).
6. Інженер показав проект ... (свій директор).
7. Ветеринар зробив укол ... (її собака).
8. Цей будинок дуже подобається ... (наш друг).
9. Вчора Ганна пояснила задачу ... (їхній сусід).

Завдання 6. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. Я хочу допомогти ... (мій друг).
2. Лікар дав рецепт ... (моя тітка).
3. Я показала книгу ... (його сестра).
4. Фармацевт дав ліки ... (наш дідусь).
5. Вчора студентка написала лист ... (своя подруга).
6. Наступного місяця Джон надішле листівку ... (мій брат).
7. Я надіслала повідомлення ... (ваш чоловік).
8. Мама допомогла ... (своя донька).
9. Ми подарували альбом ... (наш тато).
10. Макс купив корм ... (свій кіт).

Завдання 7. Використайте потрібні займенники з довідки.

Довідка: мій, моя, твій, твоя, його, її, свій, своя, наш, наша, ваш, ваша, їхній, їхня.

1. Сестра подарувала шарф ... батькові.
2. Олена зробила фотографії ... подрузі.
3. Євген купив продукти ... матері.
4. Директор дав завдання ... працівникові.
5. Передайте листа ... другові.
6. Принеси чаю ... гостеві.
7. Подаруй годинник ... тітці.
8. Купи фрукти ... дитині.
9. Дай ручку ... сусідці.
10. Допоможи ... бабусі приготувати їжу.
11. Подарунок подобається ... сестрі.

Завдання 8. Розкрийте дужки та поєднайте займенники з іменниками.

1. (Мій) ... викладачам.
2. (Його) ... лікарям.
3. (Наш) ... батькам.
4. (Її) ... подругам.
5. (Твій) ... друзям.
6. (Їхні) ... дітям.
7. (Ваш) ... родичам.

Завдання 9. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. Дідусь подарував шахи ... (свої онуки).
2. Ольга принесла газету ... (ваші батьки).
3. Мама купила модні журнали ... (мої сестри).
4. Я телефонував ... (його друзі).

5. Продавець показав кросівки ... (ці покупці).
6. Архітектор показав будинок ... (свої керівники).
7. Лікар написав рецепт ... (її дядьки).
8. Цей парк дуже подобається ... (наші діти).
9. Вчора Віра написала домашнє завдання ... (їхні друзі).

РОЗДІЛ 5

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК ПРИКМЕТНИКІВ

Тверда група				
Відмінок	Однина			Множина
	Ч. р.	С. р.	Ж. р.	
Н.в.	новИЙ	новЕ	новА	новІ
Д.в.	новОМУ		новІЙ	новИМ
М'яка група				
Відмінок	Однина			Множина
	Ч. р.	С. р.	Ж. р.	
Н.в.	синІЙ	синЄ	синЯ	синІ
Д.в.	синьОМУ		синІЙ	синИМ

Завдання 1. Пишіть прикметники у давальному відмінку.

1. (Хороший) ... інженеру.
2. (Кращий) ... другу.
3. (Рідна) ... тітці.
4. (Серйозна) ... студентці.
5. (Арабський) ... студентові.
6. (Відомий) ... професорові.

7. (Хороший) ... працівникові.
8. (Справжня) ... лікарці.
9. (Кохана) ... жінці.
10. (Старий) ... другові.
11. (Новий) ... спеціалісту.
12. (Талановитий) ... художнику.
13. (Відома) ... актрисі.
14. (Український) ... героєві.

Завдання 2. Запишіть подані словосполучення у давальному відмінку множини.

1. Ваші інженери.
2. Мої медсестри.
3. Їхні викладачі.
4. Наші приятелі.
5. Твої бабусі.
6. Його товариші.
7. Їхні подруги.
8. Мої секретарі.
9. Ваші сусіди.
10. Наші працівники.
11. Твої собаки.
12. Її дідусі.

Завдання 3. Дайте відповіді на питання, вживайте інформацію в дужках.

1. Якому викладачеві ви відповідали? (цей новий)
2. Якому письменнику ви телефонуєте? (цей відомий)
3. Якому студентові викладач пояснює правило? (наш арабський)
4. Якій дівчині лікар робить операцію? (ця хвора)

5. Якій сестрі він купує подарунок? (ваша молодша)
6. Якій дівчині ви даруєте квіти? (своя кохана)
7. Якому другу вони надсилають повідомлення? (український)
8. Якому студенту цей професор пояснює урок? (іноземний)
9. Якій сестрі ти купуєш подарунки? (моя молодша)
10. Якому сину батько забороняє грати у комп'ютерні ігри? (свій молодший)

Завдання 4. Дайте відповіді на питання.

1. Якому другу ви довіряєте? (хороший)
2. Якій жінці допоміг Руслан? (літня)
3. Якому пацієнтові допоміг лікар? (хворий)
4. Якому покупцеві продавець дала товар? (перший)
5. Якій тітці ви купили подарунок? (рідна)

Завдання 5. Слова справа пишуть у правильній формі.

1. Викладач дає книжки ...	цей студент і ця студентка
2. Я показую фото ...	наш викладач
3. Юрко телефонує ...	його батько та його сестра
4. Він часто пише листи ...	його родина
5. Декан говорив про іспити...	іноземний студент
6. Я пишу листа ...	мій друг
7. Тамара допомагає перекладати статтю ...	мій сусід
8. Мати читає казки ...	твоя маленька дочка
9. Ти купуєш одяг ...	наш син
10. Викладач пояснює ... нову тему.	наша група

Завдання 6. Дайте відповіді на питання.

1. Якому продавцеві ви подякували? (цей ввічливий)
2. Якій дівчині ви зробили подарунок? (гарна)

3. Якому професорові ви показали реферат? (старий)
4. Якому брату ви зателефонували? (старший)
5. Якій вчительці школяр подарував квіти? (перша)

Завдання 7. Слова в дужках пишуть у правильній формі.

1. Бабуся читає казки ... (маленькі діти).
2. Мама купила взуття ... (молодші доньки).
3. Володимир викладає українську мову ... (іноземні студенти).
4. Продавець допоміг вибрати товар ... (ці покупці).
5. Я надішлю подарунок ... (ваші родичі).
6. Кур'єр привіз посилку ... (наші товариші).
7. Мати приготувала обід ... (любі сини).
8. Я куплю продукти ... (їхні батьки).
9. Брат завжди допомагає ... (літні люди).

Завдання 8. Слова в дужках пишуть у правильній формі.

1. Студент відповідав на питання ... (наш викладач).
2. Професор пояснив тему... (арабські студенти).
3. Батько повторив запитання ... (свій син)
4. Жан зателефонував ... (нова подруга).
5. Лара приготувала вечерю ... (цей сусід).
6. Онучка подарувала шарф ... (старий дідусь).
7. Студенти подякували ... (наш декан).
8. Діти показали нову іграшку ... (ваш друг).
9. Чоловік приніс ліки ... (наша бабуся)
10. Лікар допоміг ... (хворі пацієнти).

Завдання 9. Запишіть подані словосполучення у давальному відмінку множини.

1. Мої старенькі батьки.
2. Твої давні друзі.

3. Наші знамениті актори.
4. Їхні розумні студенти.
5. Ваші найкращі учні.
6. Мої далекі родичі.
7. Наші великі поети.
8. Ваші багаті сусіди.
9. Наші добрі викладачі.
10. Наші відомі архітектори.

Завдання 10. Слова в дужках пишуть у правильній формі.

1. Микола розповів про хворобу ... (досвідчені лікарі).
2. Мама купила солодощі ... (маленькі діти).
3. Зазвичай хлопці дарують квіти ... (красиві дівчата).
4. Ми завжди допомагаємо ... (шановні сусіди).
5. В магазині покупці дають гроші ... (ці продавці).
6. Мелодрами подобаються ... (ті домогосподарки).
7. Я завжди пишу повідомлення ... (мої друзі).

Завдання 11. Розкрийте дужки та поєднайте прикметники з іменниками.

1. (Відомі) ... архітекторам.
2. (Щирі) ... товаришам.
3. (Молоді) ... дівчатам.
4. (Старанні) ... школярам.
5. (Добрі) ... учням.
6. (Відомі) ... журналістам.
7. (Нові) ... друзям.
8. (Бідні) ... людям.
9. (Старі) ... медсестрам.
10. (Багаті) ... підприємцям.

11. (Професійні) ... спортсменам.
12. (Здорові) ... людям.
13. (Знайомі) ... лікарям.

Завдання 12. Розкрийте дужки.

1. (Далекі) ... родичам.
2. (Наші близькі) ... сусідам.
3. (Його давні) ... друзям.
4. (Мої маленькі) ... синам.
5. (Твої старі) ... батькам.
6. (Ваші видатні) ... фізикам.
7. (Їхні щасливі) ... родичам.
8. (Наші щирі) ... подругам.
9. (Наші старанні) ... студентам.
10. (Її нові) ... учням.
11. (Польські) ... викладачам.
12. (Їхні добрі) ... знайомим.
13. (Мої знайомі) ... лікарям.

Завдання 13. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. Актор подякував ... (свої українські шанувальники).
2. Андрій зателефонував ... (мої львівські друзі).
3. Я бажаю успіху ... (ваші сильні спортсмени).
4. Лікарі допомагають ... (хворі люди).
5. Українці дали книжки ... (наші іноземні студенти).
6. Книга сподобалась ... (мої далекі родичі).
7. Ветеринар допоміг ... (наші хворі папуги).
8. Інна купила новий одяг ... (свої маленькі сестри).

Завдання 14. Дайте відповіді на запитання.

1. Яким родичам зателефонували діти? (свої далекі)
2. Яким лікарям ви довіряєте? (ці досвідчені)
3. Яким друзям він допомагаєте? (наші кращі)
4. Яким дітям мама готує обід? (ті маленькі)
5. Яким приятелям Антон розказав про новий фільм? (свої добрі).

Завдання 15. Слова в дужках пишуть у правильній формі.

1. Жінка попросила передати гроші ... (любі доньки).
2. Марина написала листа ... (давні друзі).
3. Дизайнер показав проект кімнати ... (наші сусіди).
4. Сергій сказав про весілля ... (старі товариші).
5. Онуки побажали щастя ... (наш дідусь та наша бабуся).
6. Ігор розповів про канікули ... (нові приятелі).
7. Люди довіряють життя ... (досвідчені лікарі).

Завдання 16. Закінчіть речення, використовуючи слова для довідок.

1. Лікар дав ...
2. Хлопець подарував ...
3. Офіціант приніс ...
4. Інженер розповів ...
5. Хірург зробив ...
6. Студентка відповідала ...
7. Бабуся надіслала ...
8. Викладачка пообіцяла ...

Слова для довідок: операцію нашому батькові, ліки хворому пацієнту, нашому викладачу, цукерки гарній дівчині, студентам пояснити нову граматику, архітектору про проект, лист онукам.

РОЗДІЛ 6

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК НА ПОЗНАЧЕННЯ ВІКУ

Скільки ТОБІ років?

<i>Кому?</i>	<i>Скільки років?</i>
мені	
тобі	один, 21, 31, ... рік.
йому	два, 22, 32, ...
їй	три, 23, 33, ... роки.
нам	чотири, 24, 34, ...
вам	5, 6, 25, 26, ..., багато років.
їм	

Завдання 1. Дайте відповіді на питання.

1. Скільки вам років?
2. Скільки років вашому найкращому другові (найкращій подрузі).
3. Скільки років вашому батькові?
4. Скільки років вашій мамі?
5. Скільки років вашому брату і вашій сестрі?
6. Як ви думаєте, скільки років вашому викладачу?

Завдання 2. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. (Моя нова подруга) ... 22 роки.
2. (Цей великий поет) ... 74 роки.
3. (Український відомий художник) ... 47 років.
4. (Знаменитий німецький кардіолог) ... 53 роки.
5. (Наша далека родичка) ... 46 років.
6. (Ваш інженер) ... 50 років.
7. (Мій знайомий лікар) ... 34 роки.

8. (Наш новий викладач) ... 40 років.
9. (Президент нашої країни) ... 49 років.

Завдання 3. Доповніть пропущену інформацію.

Зразок: – Мене звать Андрій. ... 20 ...

– Мене звать Андрій. Мені 20 років.

1. Це мій старший брат Іван. ... 25 ...
2. Це його наречена Марія. Через місяць ... буде 23 ...
3. Це моя старша сестра Лара. Скоро ... буде 28 ...
4. А це її дочка Іра. У січні ... буде 3 ...
5. Це мій батько, він вже на пенсії. ... 67 ...
6. Це моя мати, вона ще молода жінка, ... 48 ...
7. Це мої молодші брати Тарас і Денис. Вони близнюки. ... 12 ...
8. Ось фотографія моєї родини. Я тут зовсім малий. ... було тоді лише 5 ... Ось мій дідусь. Він був тоді ще живий. ... тут 71 ..., а це моя бабуся, зараз ... 80 ... , а тоді ... було 65 ...

Зверніть увагу!

Кому? Д.в.	(не) подобається	Хто? Що? Н.в. що робити?
Кому? Д.в.	сподобався сподобалася сподобалося сподобалися	Хто? Що? Н.в. що робити? що зробити?

Запам'ятайте!

- Тобі** подобається Харків?
- Так, **мені** подобається Харків.
- **Вам** подобається слухати оперу?
- Ні, **мені** не подобається слухати оперу.

Завдання 4. Відповідайте на питання за зразком.

Зразок: – Вам подобається цей фільм?

– Так, мені подобається цей фільм.

1. Вам подобається ця книжка?
2. Вам подобаються ці будинки?
3. Вам подобається ця станція метро?
4. Вам подобаються ці підручники?
5. Тобі подобається наша академія?
6. Тобі подобається твій гуртожиток?
7. Тобі подобаються ці кімнати?
8. Тобі подобається цей журнал?

Завдання 5. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. (Лікар) ... подобається його робота.
2. (Мій брат) ... подобаються мої подруги.
3. (Наші батьки) ... подобається ходити в театр.
4. (Молоді дівчата) ... подобається шопінг.
5. (Чоловіки) ... подобаються футбол і автомобілі.
6. (Їхній хороший друг) ... подобається грати шахи.
7. (Наша родина) ... подобається відпочивати на морі.
8. (Діти) ... подобається співати і танцювати.
9. (Моя сестра) ... подобається готувати.

Завдання 6. Побудуйте речення за зразком.

Зразок: Він, любити, читати, вірші.

Він любить читати вірші. = Йому подобається читати вірші.

1. Марина, любити, плавати, басейн.
2. Джон, любити, слухати, музика.
3. Я, любити, гуляти, парк.
4. Мої батьки, любити, дивитися, фільми.

5. Мій брат, не, любити, готувати.
6. Його сестра, не, любити, писати, листи.
7. Ми, любити, відпочивати, гуртожиток.
8. Ви, любити, читати, романи?
9. Ти, любити, вивчати, іноземні мови?
10. Антон, любити, їздити, автомобіль.

Завдання 7. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. (Цей лікар) ... подобається його робота.
2. (Мій брат) ... подобаються мої подруги.
3. (Наш батько) ... подобається ходити в театр.
4. (Молода дівчина) ... подобаються гарні хлопці.
5. (Розумний чоловік) ... подобаються розумні жінки.
6. (Їхній хороший друг) ... подобається грати шахи.
7. (Наша родина) ... подобається відпочивати разом.

Завдання 8. Розкрийте дужки і запишіть дієслово "сподобатися" у правильній формі.

1. Подруга запропонувала мені поїхати в гори і сказала, що мені там ... (сподобатися).
2. Ірині дуже ... (сподобатися) вірш її приятельки.
3. Дітям ... (сподобатися) подарунки від батьків.
4. Учора я був у кіно і дивився новий фільм. Він мені ... (сподобатися).
5. Якщо завтра ти підеш зі мною в галерею, то побачиш багато картин, які тобі ... (сподобатися).

Завдання 9. З поданих слів побудуйте речення.

Зразок: Ти, сподобатися, ця дівчина. – Тобі сподобалася ця дівчина.

1. Я, подобається, класична музика.
2. Мій друг, сподобатися, цікава екскурсія.
3. Ваша подруга, сподобатися, шоколадні тістечка.
4. Твій молодший брат, не сподобатися, це питання.
5. Їхній товариш, не сподобатися, новий будинок.
6. Мої друзі, сподобатися, відпочинок у горах.
7. Наші батьки, сподобатися, ця подорож.
8. Ці студенти, сподобатися, цікава лекція.
9. Ця подруга, сподобатися, нова вистава оперного театру.

РОЗДІЛ 7

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК

НА ПОЗНАЧЕННЯ СТАНУ ТА ВІДНОШЕННЯ ДО ДІЇ

Кому? (фізичний або емоційний стан)	
<i>Дівчині погано / страшно / зле. АнтонУ важко = тяжко. Дитині жарко ≠ холодно. Марії весело ≠ сумно. Тобі цікаво?</i>	
Кому? (відношення до дії / предмета / особи)	
Мені / йому	<i>шкода / жаль дитини. цікаво дізнатися про це. зрозумілі ваші думки. важко вчитися.</i>

Завдання 1. Пишіть займенники у правильній формі.

1. (Я) ... було приємно побачити друзів.
2. (Ми) ... було смачно.
3. (Ти) ... тепло?
4. (Ви) ... буде холодно.
5. (Він) ... не цікаво?
6. (Вона) ... сумно.
7. (Вони) ... весело у клубі.

Завдання 2. Висловіть протилежну думку.

Зразок: – Я думаю, що Тому легко вивчати іноземні мови.

– Ні, мені здається, що йому **важко** вивчати іноземні мови.

1. Я вважаю, що Марині важко вивчати математику.
2. Я думаю, що вам буде цікаво на концерті.
3. Я вважаю, що студентам було нецікаво у музеї.
4. Я думаю, що бабусі було приємно нас бачити.
5. Я думаю, що дитині жарко.
6. Я вважаю, що студентам усе зрозуміло.
7. Я думаю, що Лейлі було сумно на святі.

РОЗДІЛ 8

ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК І МОДАЛЬНІ СЛОВА

Запам'ятайте!

Кому?	можна ≠ не можна треба, потрібно слід, необхідно	+ інф.
<i>Йому</i> слід відпочивати. <i>Мені</i> треба йти. <i>Їй</i> не можна палити.		

Завдання 1. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. Можна (я) ... увійти до класу.
2. (Діти) ... не можна гуляти без батьків.
3. (Наш друг) ... можна довіряти.
4. (Люди) ... не можна ображати тварин.
5. (Погані лікарі) ... не можна працювати в лікарнях.
6. (Вони) ... можна прийти до нас у гості?

Завдання 2. Розкрийте дужки, та запишіть слова у потрібному відмінку.

1. (Ти) ... треба повторити урок.
2. Сьогодні (батьки) ... треба поїхати в магазин.
3. (Студенти) ... потрібно багато вчитися, щоб мати гарні оцінки.
4. (Викладач) ... потрібно перевірити домашнє завдання.
5. (Ви) ... треба піти до деканату.
6. (Марина) ... необхідно звернутися до лікаря.
7. (Діти) ... треба їсти фрукти.

Завдання 3. Складіть фрази за зразком.

Зразок: ... треба багато працювати.

Йому треба багато працювати.

1. ... треба багато спати й відпочивати.	старий дідусь
2. ... треба гуляти щодня.	маленька дочка
3. ... не можна палити.	цей спортсмен
4. ... не можна запізнюватись на заняття.	наш студент
5. Можна ... допомогти?	ви
6. ... слід виконати завдання	вона
7. Можна ... іти додому?	ми

Завдання 4. Дайте пораду за зразком. Використайте слова для довідок.

Зразок: Марина дуже багато працює.

Порада: Їй треба відпочивати.

1. Олена хоче отримувати добрі оцінки.
2. Том хоче вивчати українську мову.
3. Тетяна часто запізнюється в університет.
4. Максим мало працює.
5. Юрій хоче купити дорогу машину.
6. Цей чоловік часто хворіє.
7. Ця студентка хоче скласти достроково іспит.

Слова для довідок: вступити на підготовчий факультет, раніше вставати, більше працювати, займатися спортом, заробити гроші, більше займатися граматиною, написати заяву.

РОЗДІЛ 9

ПОВТОРЕННЯ

Завдання 1. Дайте відповіді на питання.

1. Кому дідусь заборонив водити автомобіль? (онук)
2. Кому учні подарували квіти? (викладачка)
3. Кому дівчина часто пише листи? (хлопець)
4. Кому мати читає казки? (дитина)
5. Кому викладач пояснив завдання? (студентка)
6. Кому ти вчора написав повідомлення? (батько)
7. Кому ти довіряєш? (друг)
8. Кому студентка розповіла про результати екзамену? (подруга)
9. Кому Сергій допоміг прибрати двір? (сусід)
10. Кому учні написали вірш? (вчителька)
11. Кому чоловік подарував квіти? (дружина)
12. Кому ти купив подарунок? (дівчина)

Завдання 2. Слова в дужках поставте у правильній формі.

Скоро будуть канікули, і Таня поїде додому. Тому минулого тижня вона ходила на ринок і купувала подарунки ... (своя родина). (Тато) ... дівчина купила новий гаманець, (мати) ... – шарф, (сестра) ... вирішила подарувати сукню, а (брат) ... – чашку. Також Таня купила сумку ... (подруга). Дівчина купила гарні подарунки.

Завдання 3. Слова в дужках поставте у правильній формі.

Наступного тижня Роман поїде в гості у село. Там живуть його родичі, тому хлопець повинен купити подарунки. (Дідусь) ... Роман вирішив подарувати новий светр, (бабуся) ... – хустину, (тітка) ... – сумку, (дядько) ... – сувенірний ніж, (сестра) ... – цукерки, а (брат) ... – фрукти. Роман сподівається, що усі будуть задоволені подарунками.

Завдання 4. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. Андрій подарував квіти ... (та молода художниця).
2. Мама розповість казку ... (твій маленький син).
3. Студент показав доповідь ... (цей старий професор).
4. Сашко подарував словник ... (наш старий друг).
5. Марта допомогла ... (той літній чоловік).
6. Книга сподобалася ... (ця молода дівчина).
7. Артем подарував обручку ... (його кохана дівчина).
7. Ірина зателефонувала ... (наша краща подруга).
8. Фармацевт дав ліки ... (цей хворий чоловік).

Завдання 5. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. Прийди до мене в гості, я покажу ... (ти) свій новий телефон.
2. Прийдіть завтра в університет, викладач дасть ... (ви) завдання.
3. Я хочу, щоб ти сказав ... (я) правду.
4. Дівчина пообіцяла ... (вони), що виконає це завдання.
5. Друг розповів ... (ми) про своє навчання.

6. Наступного року батько купить ... (ти) новий ноутбук.
7. Подруга зателефонувала ... (вона) і сказала, що запізнюється.

Завдання 6. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. Публіка аплодувала ... (гарні танцівниці).
2. Батько купив велосипед ... (маленькі сини).
3. Учень приніс квіти ... (старі вчительки).
4. Анна надіслала привітання ... (давні друзі).
5. Бабуся купила квитки на балет ... (улюблені онуки).
6. Декан розказав про екзамени ... (іноземні студенти).
7. Жінка подарувала багато одягу ... (бідні люди).
8. Роман купив подарунки ... (близькі родичі).
9. Наталя зателефонувала ... (хороші друзі).
10. Аптекарь продав ліки ... (хворі пенсіонери).

Завдання 7. Закінчіть речення. Використайте слова для довідок.

Зразок: Викладач сказав ...

Викладач сказав цьому студенту про залік.

1. Віктор порадив ...
2. Сестра купила ...
3. Мати показала ...
4. Ветеринар допоміг ...
5. Хірург зробив ...
6. Сергій подзвонив ...
7. Наталя дала ...
8. Школяр розповів ...
9. Студент сказав ...
10. Микола подарував ...

Слова для довідок: викладачу, чому не був на уроці; сестрі парасольку; подарунок подрузі; хворому коту; другу прочитати цю

статтю; своєму кращому товаришу; пацієнту складну операцію; олівець
Тому; вірш вчительці.

Завдання 8. Дайте відповіді на питання.

1. Яким друзям довіряє ваш батько? (вірні)
2. Яким клієнтам завжди раді продавці? (виховані)
3. Яким людям допомагають медсестри? (хворі)
4. Яким лікарям ви довіряєте своє здоров'я? (досвідчені)
5. Яким жінкам чоловіки дарують квіти? (любі)

Завдання 9. Слова в дужках поставте у правильній формі.

1. Марина купила продукти ... (наші хороші сусіди).
2. Дівчина написала портрети ... (свої кращі подруги).
3. Віктор дав гроші ... (твої добрі приятелі).
4. Тарас допоміг розв'язати задачу ... (ті турецькі студенти).
5. Люди часто дякують ... (ваші хороші лікарі).
6. Викладач пояснив завдання ... (ці нові студенти).
7. Студенти подарували букети квітів ... (їхні молоді викладачі).
8. Медсестри дали ліки ... (ці хворі пацієнти).
9. Директор пояснив умови роботи ... (ці нові інженери).

Завдання 10. Закінчіть речення, використовуючи слова для довідок.

1. Сергій сказав ...
2. Анна подарувала ...
3. Ганна показала ...
4. Ветеринар допоміг ...
5. Лікар дав ...
6. Викладач пояснив ...
7. Джон написав ...

Слова для довідок: матері книжку; хворим тваринам; подрузі нові фотографії; Андрію про зустріч; цим студентам нову тему; подрузі повідомлення; мені рецепт.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вальченко І.В. Ласкаво просимо!: навч. посібник з української мови для іноземних студентів: у 2-х ч. / І.В. Вальченко, Я.М. Прилуцька. – Харків: ХНАМГ, 2011. – 387 с.
2. Вихованець І.Р. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматика укр. мови / І.Р. Вихованець, К.Г. Городенська / За ред. І. Вихованця. – Київ: Унів. вид-во "Пульсари", 2004. – 398 с.
3. Граматика української мови (у схемах та таблицях) для іноземних студентів. Синтаксис, стилістика: навч. посіб. / Л.Є. Азарова, Л.В. Горчинська, Н.Л. Франчук, Ю.В. Поздрань. – Вінниця: ВНТУ, 2017. – 86 с.
4. Мацюк Г.Р. Українська мова. Практичний курс для іноземців: навчальний посібник / Г.Р. Мацюк. – Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2017. – 195 с.
5. Юзвяк І. Вивчення дієслів руху на заняттях з української мови як іноземної: практичні аспекти / І. Юзвяк // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2013. – Випуск 8. – С. 178–185.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Значення давального відмінка.....	4
Розділ 2. Давальний відмінок іменників. Однина.....	6
Розділ 3. Давальний відмінок іменників. Множина.....	8
Розділ 4. Давальний відмінок займенників.....	9
Розділ 5. Давальний відмінок прикметників.....	14
Розділ 6. Давальний відмінок на позначення віку.....	21
Розділ 7. Давальний відмінок на позначення стану та відношення до дії.	23
Розділ 8. Давальний відмінок і модальні слова.....	26
Розділ 9. Повторення.....	28
Перелік використаних джерел.....	32

Навчальне видання

Давальний відмінок

Методичні вказівки

з української мови для самостійної роботи іноземних студентів

Укладач:

СЕДОЙКІНА Тетяна Миколаївна

Відповідальна за випуск доц. Северин Н.В.

Роботу до видання рекомендувала доц. Северин Н.В.

В авторській редакції

План 2022 р. поз. 120

Підписано до друку 23.02.2022. Формат 60(90 1/8).
Папір друк. № 2. Друк-офсет. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. 1,7.
Тираж 100 прим. Ціна договірна.

Видавничий центр НТУ 61002, Харків, вул. Кирпичова, 2
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 3657 від 24.12.2009 р.

Надруковано в друкарні ТОВ "Цифра Принт"
на цифровому лазерному видавничому комплексі Xerox DocuTech 6135
Свідоцтво про державну реєстрацію А01 № 432705 від 3.08.2009 р.
61066, м. Харків, вул. Данилевського, 30

